

melyeken Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke is részt vett. Ezek a képkockák a következő mozzanatokat örökítették meg: a Farkas utcai templom az istentisztelet idején, a 600 fekete palástos lelkész átvonulási menete a templomból a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet felújított épületébe, Szász Domokos püspök mellszobrának a leleplezése, a Református Múzeum megnyitása.

A kétségtelenül hatalmas munkát Maksay Ádám, az egyházkerület mű-

emléki előadója, a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság ügyvezető alelnöke szerkesztette, a grafikai kivitelezés pedig Makkai Bence stúdiójának a munkája. Többen is szorgoskodtak a szövegek román és angol nyelvre fordításában.

A nyomdai szempontból nagyon igényes munkát a gyulai Dürer Nyomda Kft. kivitelezte. Ilyen rangos album évtizedek óta nem jelent meg tájainkon.

Gaal György

Rezi Elek, *Megújulás. Visszatekintés rektori szolgálatom tíz esztendejére a Protestáns Teológiai Intézetben* (Kolozsvár: Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, 2017), 263 pp.

Kezdjük a legvégén: ha valaki, „körön kívüli” érdeklődő szeretné megismerni Erdély egyetlen protestáns lelkészképző intézetének legújabb kori történetének fontosabb eseményeit, akkor – tisztelettel ajánlom! – vásárolja meg dr. Rezi Elek: *Megújulás* című, *Visszatekintés rektori szolgálatom tíz esztendejére a Protestáns Teológiai Intézetben* alcímet viselő, keménykötésű, formás, zöldes-barnás, meleg színekben megjelenő könyvét. Ha valaki a „körön belülről” szeretné újra meg újra átélni szeretett teológiai intézetünk tíz esztendejének – mondjuk ki: sikertörténetét! – akkor: szintén vásárolja meg ezt a kötetet, ahol felidézheti az elmúlt évek kronológiai eseményeinek számavételén túl azt a különös hangulatot,

amire így most, visszatekintve, jogos büszkeséggel mondhatjuk: Istennek legyen hála!, a megújulás évei voltak!

Mindenekelőtt köszönjük meg Rezi Elek professzor úrnak, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet (a továbbiakban: KPTI) egykori rektorának, mostani rektorhelyettesének, az unitárius kar dékánjának, hogy könyvbe foglalta a megújulást előidéző eseményeket és a mögöttük meghúzódó elképzeléseket! Nagyszerű érzés ezeket elolvasni, és még jobb érzés újra átélni a gondviselészerűen összefonódó történeteket, amelyek nyomán ma elmondhatjuk: intézetünk stabil jogi alapon álló, jól szervezett egyetem, ahol a szellemi-lelki-nevelői munka megfelelő körülmények között zajlik,

merthogy az ehhez szükséges intézményi háttérrel egy rátermett munkaközösség, egy évtizednyi munka folyamánként, egy jó ideig biztosította számunkra! A könyv annak a 10 évnek (2006–2016) az összefoglalása, ami nem csak a mi emlékezetünkben nem múlt el észrevétlenül, hiszen – amint azt bizonyára sokan tudják – 2018. május 4-én, Áder János, Magyarország köztársasági elnökének megbízásából, Zákonyi Botond nagykövet a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével, annak polgári tagozatával tüntette ki dr. Rezi Eleket, ennek a munkának méltó elismeréseként.

A *Megújulás* című könyv tehát Rezi Elek professzor úr előszavával indul, amelyben arról vall, hogy az *Ad perpetuam rei memoriam* szellemében, a dolgok örök emlékezetéül rögzítette az eseményeket. Munkájában a 127. zsoltár írójának figyelmeztetése volt a vezérfonala – „*Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők*” – és hálával tudatosítja: az isteni gondviselés mellett ehhez a hatalmas munkához elkötelezett munkatársak kellettek – tanárkollégák, diákok, adminisztratív személyzet stb. –, akik mindvégig hittek abban, hogy az Úr nem hagyja magára az Ő népét. Itt olvassuk Rezi Elek „munkafilozófiájának” alap gondolatát is, miszerint ő „a konstruktív gondolkodás és cselekvés, az aktív hit és szeretet elkötelezettjeként a »két-mérföldes utat« igyekezett választani”, a Mt 5,41 szellemében („És a ki téged

egy mérföldútra kényszerít, menj el vele kettőre”), mert tudja – és hányszor hallottuk ezt tőle! – „az intézet érdekei” ezt kívánják meg!

Ezek után lássuk a tényeket: a könyv 263 oldalas, ideszámítva a mellékleteket is. A lektori munkát Adorjáni Zoltán, a korrektorit pedig Andorkó Júlia végezte. A borítóterv Adorjáni Mártát dicséri, a felelős kiadó a KPTI rektora, Kállay Dezső.

A könyv anyagát két fő fejezet alkotja: 1. A tízéves rektori szolgálat fontosabb területei; 2. Rektori beszédek a KPTI tanévnyitó és -záró ünnepségein (2006–2016). Ezután következik a rövidítések jegyzéke, illetve bizonyos román nyelvű, az intézet akkreditációjában fontos szerepet játszó mellékleteknek a csatolása.

1. Az első rész 14 alfejezetet tartalmaz, és tulajdonképpen ezekben a fejezetekben nyerünk bepillantást a teológiai intézet fejlődése mögötti munka dandárjába. Röviden összefoglalva, olvashatunk az erdélyi protestáns lelkészképzés múltjáról, amint az a három felekezet – a református, evangélikus és unitárius – egyházközösségeiben történt, az 1948-as, erőszakosnak tűnő, de így, visszatekintve, mégiscsak rengeteg áldást hozó egyesítésig, illetve az 1949. február 25-én megnyitott Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet néven 1989-ig működő, a kommunizmus éveiben is minőségi oktatásra törekvő teológia mindennapjairól.

A második alfejezetben már felbukkannak az elmúlt évtized varázsszavai: ARACIS, akkreditáció, 88-as számú törvény, metodológia, minősítés stb. Itt követhetjük figyelemmel azt a hosszú és rögzös utat, amelynek a végén megvalósult az, amit a szerző rektori mandátuma legfontosabb feladatának tekintett, és ami így hangzott: a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet önálló, független, a fenntartó egyházak által működtetett, és államilag elismert, az országos egyetemi oktatási hálózatban egyenrangú partnerként fellépő felsőoktatási intézmény! Az olvasó talán itt döbbenhet rá igazán, hogy milyen embert próbáló munka volt a hazai változó jogviszonyok, hirtelen felbukkanó kérelmek és újabb kritériumok között úgy lavírozni a KPTI ladikját, hogy az végül révbe érhessen!

A harmadik fejezet ehhez a folyamathoz szorosan kapcsolódik, mivel a teológiának a bolognai oktatási rendszerhez való igazodását mutatja be. Annak ellenére, hogy ma is nosztalgiával gondolunk vissza az osztatlan, öt-éves képzési időre – ezt a szerző is így gondolja – megpróbálunk a bolognai rendszer szerinti, négyévnyi alapképzésben és kétévnyi mesterképzésben is maradandót alkotni.

Nagyon érdekes a negyedik és ötödik, a tanári fokozatok elismertetését tárgyaló, illetve az egyetem tanári karát számba vevő rész, ahol az olvasó az elmúlt évek erőfeszítéseivel szembe-

sül. A szerző elégtétellel nyugtázza, hogy „jelenleg az egyetem tanári kara felkészült, az oktatói, nevelői, valamint a kutatásban és tudományos munkában kiváló teljesítményt nyújtó tanárokból áll”. Idekapcsolódik a 10. fejezet anyaga is, ami a kutatói munka stratégiáit tárgyalja, kiemelve a KPTI-nek, mint önálló kiadónak a gondozásában megjelenő könyveket, illetve a *Studia Doctorum Theologiae Protestantis* nevet viselő tudományos tanulmánykötet-sorozatot is.

A szerző – nem véletlenül! – külön fejezetet szentel az egyetem hallgatóinak, bemutatja önszerveződő életüket, méltatva sokrétű szeretetszolgálatukat. Olvashatunk a hallgatók által igénybe vehető Erasmus+ ösztöndíjprogramról, illetve a hazai és külföldi testvérintézetekkel kötött szerződések nyomán létrejövő együttműködésekről, aminek nyomán büszkén állapítja meg, hogy „a KPTI (...) az európai felsőoktatási hálózat vérkeringésébe is bekerült.”

A szerző fontosnak látta bemutatni az egyetem könyvtárát, az infrastrukturális fejlesztéseket, illetve a KPTI által kiérdemelt rangos elismeréseket. Az utolsó, 14. alfejezet – tudatosan! – az egyetem és a fenntartó egyházak viszonyáról értekezik, és örömmel olvashatjuk, hogy a közös munkában sikerült konstruktív együttműködést kialakítani!

2. A kötet második nagy fejezete a teológiai intézetben elhangzott rektori

évnnyitó és évváró beszédeket tartalmazza – 10 tanévnnyitó, illetve 9 tanévváró beszédet. (Azért 9-et, mert a 2016-os tanévváró beszédet már az új rektor, dr. Kállay Dezső mondhatta el.) Olvasásuk közben az ember szinte hallja a valamikor elhangzott szövegek dallamát és szófordulatait! Különleges és meglehetősen nehéz műfaj a rektori beszéd egy teológiai intézetben! Úgy kell beszámolni az egyetem mindennapjairól, hogy a beszédnek megfelelő teológiai mondanivalója és súlya is legyen! Aki tehát csak arra kíváncsi, hogy egy adott évben milyen fontosabb eredményeket tudott felmutatni a Teológia, akkor az csak az egyébként rendkívül érdekes, az oktatásról, nevelésről, a pénzügyi helyzetről, az akkreditációs folyamatról, a diákok presbitériumról stb. részeket olvassa el. De aki arra is kíváncsi, hogy a KPTI egykori rektorának mint teológusnak mi a véleménye bizonyos, az elmúlt években közérdeklődésre számot tartó kérdésekben, azoknak feltétlenül ajánlom, hogy olvassák el mindegyiket! Ösztönzőként, hadd csemegézzek a címek között: *A vallás, a teológia és az erkölcs összefüggéseinek értékelése; A vallások közötti párbeszéd; A lelkipásztori szolgálat ékességei: hit, tudás, erkölcs; A globalizáció és következményei; A protestáns káték értékei; A teológia és a természettudomány viszonya; Az európai*

bevándorlás vagy menekültügy dilemmáinak társadalometikai vetületei stb.

Tisztelt egybegyűltek! A fentiek által, remélem, sikerült fölkelteni a könyv iránti érdeklődésüket. Megköszönöm a szerzőnek, hogy Teológiánk igen izgalmas, fordulatokban bővelkedő évtizedének munkásságába kalauzolt minket, amit természetesen majd hosszú távon fog megmérni a történelem Ura és a múlt idő, de amit már most, joggal nevezhetünk a megújulás éveinek! A krónikás ugyan rögzítette az események egy részét, de van, amit nem szoktunk leírni, és mégis legalább most, feltétlenül meg kell említeni: a munka miatt a családtól elvett időt, az éjszakába nyúló tanácskozásokat a legközelebbi munkatársakkal, a hosszú, bukaresti leutazásokat, a tárgyalókészséget, a kompromisszumra törekvést, a rendkívül jó intézményi hangulatot, a diáktársat – szaknyelven: proaktív – attitűdöt összefoglalva: azt a vezetési modellt, ami a rektori szolgálat tíz esztendejét jellemezte.

Professzor úr! A könyv megírása mellett ezt is kellő tisztelettel megköszönjük, és arra kérjük a Jóistent, hogy adjon további munkakedvet, jó erőt és egészséget, hogy újabb könyvek megírására kapjon ihletet és biztatást! És halkán mondom: ezt a biztatást a könyv megvásárlásának gesztusával mi is megtehetjük!

Koppándi Botond Péter